

**Վ. ԲՐՅՈՒՍՈՎԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ
ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ В. БРЮСОВА
BRUSOV STATE UNIVERSITY**

**ԲԱՆԲԵՐ
Վ. ԲՐՅՈՒՍՈՎԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ
ВЕСТНИК ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА ИМЕНИ
В. БРЮСОВА
BULLETIN OF BRUSOV STATE UNIVERSITY**

ԼԵՉՎԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԲԱՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆ

ЛИНГВИСТИКА И ФИЛОЛОГИЯ

LINGUISTICS AND PHILOLOGY

1(60)

**Վ. ԲՐՅՈՒՍՈՎԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ
«ԼԻՆԳՎԱ» ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ**

ԵՐԵՎԱՆ - 2022

**«ԳԵՐՄԱՐԴՈՒ» ԳՈՅԱՏԵՎՄԱՆ ԽՆԴԻՐԸ Զ. ԼՈՆԴՈՆԻ
«ԾՈՎԱԳԱՅԼԸ» ՎԵՊՈՒՄ**

ՄԱՐԻԱՄ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Համառոտագիր

Հոդվածում քննության է առնվել Ֆրիդրիխ Նիցշեի առաջադրած «գերմարդու» հայեցակարգի ազդեցությունը Զեք Լոնդոնի «Ծովագայլը» վեպում: Վեպը, որն առաջին հայացքից թվում է կատարյալ էակի գովասանք, իրականում հակադարձում է գերմարդու՝ ժամանակակից հասարակության մեջ գոյատևելու գաղափարին: Վեպում ներկայացվում է մի անպարտելի էակ, որը բացառիկ է ոչ միայն ներքին և արտաքին ուժի, այլև խորապես ուսուցանող փիլիսոփայական հայացքների շնորհիվ: Եվ հեղինակը, բացահայտ կերպով հրապուրվելով և ներքին համակրանք տածելով «գերմարդ» տեսակի հանդեպ, առաջադրելով գոյատևելու հնարավոր բոլոր լուծումները, այնուամենայնիվ, ի վերջո համատարիմ է մնում սեփական իրատեսական տեսլականին և ժխտում գերմարդու գոյության հնարավորությունը:

Հիմնաբառեր՝ գերմարդ, նիցշեականություն, նեոռոմանտիզմ, անհատապաշտություն, բարոյական նորմեր, հակահերոս, հակասոցիալական

Ներածություն

Երբ ժամանակակից մարդն աստիճանաբար մոտենա կատարելության և իր հզոր կամքին ենթարկի պատմական զարգացման ուղին, կսկսվի նոր՝ *գերմարդու* դարաշրջանը. սա է Ֆ.Նիցշեի «գերմարդու տեսության» հիմնակետը: Որքանով է հնարավոր գերմարդու՝ գիտականորեն հիմնավորված գոյությունը երկրի վրա. հոդվածի հիմնահարցն է, որը փորձելու ենք քննել վեպի գլխավոր հերոսի և Նիցշեի «գերմարդու» միջև համեմատությունների համատեքստում:

Նշված թեմայի վերաբերյալ հետազոտությունները, որոնք իրապես մեծ արժեք են ներկայացնում, վեպը դիտարկում են որպես Նիցշեի

«անհատապաշտության» մերկացման փորձ և այդքանով սահմանափակվում: Այնինչ, մեր ուսումնասիրությունը, հիմք ընդունելով Լոնդոնի ստեղծագործության արդի լուսաբանությունը, հեղինակի երկերում բացահայտել է *նեոռոմանտիզմի գեղագիտության ձևավորման ակունքները*՝ հնարավորություն ընձեռելով «գերմարդ-հերոսին» քննել նոր՝ նեոռոմանտիկ գրականության դիտանկյունից, որով էլ որոշարկվում է հոդվածի նորոյթն ու արդիականությունը:

Հոդվածի նպատակն է բացահայտել նիցշեականության ազդեցության դրական և բացասական դրսևորումները ամերիկացի գրողի աշխարհընկալման, նրա երկերում Նիցշեի փիլիսոփայական դրույթներից բխող նոր արժեքների վերծանման և պարզաբանման վերաբերյալ, ուսումնասիրելու «գերմարդ» հասկացության բնույթը՝ վեր հանելով նշված հեղինակների առաջադրած տեսակետները համեմատական և վերլուծական հարացույցում, ինչպես նաև Ջեք Լոնդոնի արձակը տեղադրել ամերիկյան նեոռոմանտիզմի համատեքստում՝ ուշադրության արժանացնելով նեոռոմանտիկ գրականության գեղագիտական արժեքների առկայությունը հեղինակի երկերում:

Աշխատանքի հետազոտական մեթոդները ներառում են Ֆ. Նիցշեի փիլիսոփայական, ինչպես նաև գրականության տեսաբանների և գրականագետների (Մ.Հերզբերգ, Ռ. Սփիլլեր, Չ. Ուոլքաթ և այլք) ներկայացրած հենքային դրույթները:

Ֆ. Նիցշեի «գերմարդու» տեսության դրույթները

Ֆ. Նիցշեի փիլիսոփայական դրույթներն էապես ազդել են ոչ միայն նեոռոմանտիզմի մշակույթի վրա, այլև խորը ներգործություն ունեցել որջ 20-րդ դարի արվեստի, բանասիրության, պատմության, կրոնի, մշակույթի և գիտության բնագավառներում: Նրա կյանքի փիլիսոփայության հիմնական գաղափարը հետևյալն է. լավ է այն ամենը, ինչը նպաստում է առողջի և ուժեղի գոյատևմանը, իսկ այն, ինչը պահպանում է թույլն ու տկարը, խանգարում է զարգացմանն ու վերարտադրությանը:

Մարդուն ընդունելով կենսաբանական դիտանկյունից՝ մարդ-կենդանի, Նիցշեն կողմ է մարդու՝ բնագրների վրա հիմնված կյանքին: Բայց *բնագրի պահանջը հակասում է բարոյական նորմերին*: Ուստի նա

առաջարկում է հրաժարվել եվրոպական մշակույթի ավանդական կանոններից՝ կրոնական դոգմաներից, բարոյական նորմերից: Սակայն ապաբարոյապաշտությունը առաջին հայացքից է մատնանշում անկում, դեկադանս, քանի որ Նիցշեի պարադոքսալ գրելաոճը պատճառ է դառնում տարընթերցումների, սխալ մեկնաբանության:

Իր «Այսպես խոսեց Ջրադաշտը» (1885) գրքում Նիցշե-Ջրադաշտը տալիս է գերմարդ հասկացությունը՝ ժխտելով այն բարոյականությունը, որը կտրում է մարդու թևերը՝ թույլ չտալով նրան ճախրել դեպի նպատակ, դեպի բարձունքներ: Նիցշեի գերմարդու էությունը իր իսկ արժեքները ստեղծելու, սահմանելու գիտակցումն է: Նրա մեջ հորդում է ուժ, լիություն, նա արարում է ու տիրում (Շոլինյան, 2003): Ըստ Նիցշեի (1990, էջ 7)՝ եթե մարդն հաղթահարի իր միջի գազանին, ուղին կբացվի դեպի գերմարդ: Նա զատում է «հասարակ» մարդուն գերմարդուց. հասարակ մարդը ամբողջ կյանքում շարունակում է ծանրության տակ մնալ: Նա կրում է իր բեռը ոչ որովհետև իրեն հարկադրել են, այլ որովհետև ինքն է այդպես ցանկացել: Սակայն գերմարդուն, այդ **կատարյալ էակին**, օտար են «հասարակ» մարդու խնդիրները: Եվ Նիցշեն հավատում է, որ գալու է գերմարդու դարաշրջանը, երբ բոլոր «սովորական» մարդիկ, որոնց ինչքան մոտենում են, այնքան ավելի են խայթում, իրենց տեղը վաղ թե ուշ զիջելու են գերմարդուն: Իսկ մինչ այդ գերմարդը պետք է լինի միայնակ, հակառակ դեպքում նա կվատնի իր ուժը՝ որոշ մանր թշնամիների դեմ պայքարում: Նրա կատարելությունն անսասան է. եթե գիտակցի, որ թուլացել է և անկարող է տիրել շրջապատող իրականությանը, Ջրադաշտը խորհուրդ է տալիս մահանալ ժամանակին:

Իր փիլիսոփայական աշխատություններում Նիցշեն փորձել է համատեղել երկու տեսակի արժեքներ, որոնք գրեթե չեն ներդաշնակվում միմյանց հետ: Մի կողմից՝ պարզունակ, հասարակ կյանքի արժեքները, որտեղ ամենը միտված է առողջի և ուժեղի գոյատևմանը, մյուս կողմից՝ իր սիրելի արվեստը, պոեզիան, գիտությունն ու մշակույթը: Այս հակասությունների համակցումն է «Ծովագայլը» վեպի գլխավոր հերոսին դարձնում ոչ միայն հեղինակի, այլև համաշխարհային գրականության ամենաազդեցիկ կերպարներից մեկը:

«Ծովագայլը»՝ անհատապաշտության մերկացման փորձ

Լոնդոնյան հերոսը, որը նախընտրում է վտանգներով լի արկածային ճանապարհորդական կյանքը, հավատում ճշմարտության հաղթանակին և դուրս գալիս մահվանն ընդառաջ՝ հոգում ռոմանտիկ է: Նա ինքնատիպ է, բացառիկ, ուժեղ, խելացի, կշռադատված, ինտելեկտուալ, երբեմն՝ դաժան ու գազանային: Այս և մյուս հակասական հատկությունների համակցումը պայմանավորված է նրանով, որ հերոսը ձևավորվում է մի կողմից ռոմանտիկ գրականության հիմնական ավանդույթների, մյուս կողմից՝ Նիցշեի գերմարդու տեսության դրույթների հիմա վրա, որից էլ բխում են նեոռոմանտիկ գրականությանը բնորոշ հատկորոշիչները:

Երբ 1904թ. լույս տեսավ «Ծովագայլը» ("The Sea-Wolf"), շատ կարճ ժամանակահատվածում այն գրավեց առաջին հորիզոնականը ամենամեծ պահանջարկն ունեցող վեպերի ցանկում (bestseller): Հաջողության գրավականը և՛ ստեղծագործության՝ ծովային արկածային վեպի բոլոր կանոններին համաձայն, իդեալական շարադրման մեջ էր, և՛ առանձնանում էր իր նորամուծությամբ՝ անդրադառնալով ժամանակի «թրենդին»՝ *նիցշեականությանը*: Թեև վեպը «հարձակում» էր Նիցշեի գերմարդու փիլիսոփայության դեմ, սկզբում այն շատ քննադատությունների արժանացավ, ընդունվեց որպես «գերմարդու» գովասանք, փառաբանում: Իհարկե, կային նաև Լոնդոնի բազմաթիվ գաղափարակիցներ, նրան քաջաբար պաշտպանողներ, որոնց հաջողվել էր որսալ «Ծովագայլը» վեպում բարձրաձայնաձ հիմնական ուղերձը՝ դատապարտել ուժի պաշտամունքը, հիացմունքն ու դրա առաջ խոնարհումը, ճշմարտության լույս սփռել բոլոր նրանց առաջ, ովքեր կույր հավատով հանձնվել են նիցշեականությանը: Մերի Օսթինին ուղղված նամակում Լոնդոնը գրել է. «Շատերը կարդացին «Ծովագայլը» , ոչ ոք չբացահայտեց, որ այն հարձակում էր ընդդեմ Նիցշեի գերմարդու փիլիսոփայության.. Ես չեմ անհանգստանում...Ես շարունակում եմ գոհունակությամբ հիանալ իմ՝ արյան պես կարմիր դաժանությամբ» (Letters From Jack London, ed. Hendricks and Shepard, 1965, pp. 463-464):

Ինչևէ, վեպը հավակնում էր և ի վերջո դարձավ գերմարդու փիլիսոփայության մերկացման հաջողված փորձ: Ռ.Սփիլլերն (1946, p.63) այն կոչեց «բարոյագուրկ գերմարդու ձախողման» հիանալի պատմություն, Մ.Հերզերգը (1962, p.651) վեպը վերագրեց Լոնդոնի՝

նիցջեականության հանդեպ ունեցած մեծ հետաքրքրության դրսևորման» հետևանք: Վեպը ստացավ նոր որակավորում՝ «հազվագյուտ և ինքնատիպ տաղանդով օժտված գրողի գլուխգործոց, որը միանգամից բարձրացրեց ժամանակակից գեղարվեստական գրականության որակը» (Стойл, 1984, с. 269):

«Ծովագայլը» վեպն առանձնանում է նեոռոմանտիկ գրականությանը բնորոշ հատկանիշներով՝ կոնֆլիկտային սրությամբ, սյուժեի լարվածությամբ և դինամիզմով, բուռն իրադարձություններով, որոնց կենտրոնում վտանգավոր պայքարն է. պայքար բնության արհավիրքների դեմ, գոյատևման պայքար, պայքար հանուն արտաքին աշխարհի հակասությունների հաղթահարման: Եվ այս ամենից էլ բխում է հոգեբանական կոնֆլիկտը և դրա լուծման ուղիների փնտրտուքը, որը «Ծովագայլը» վեպում ավարտվում է պարտությամբ:

Կապելով հակասությունների հանգույց և տարբեր մարդկանց միմյանց դեմ հանելով՝ գրողը, նրանց ճակատագրերի օրինակներով լուծումներ է առաջարկում իրեն հուզող հարցերի վերաբերյալ: Դրանցից ամենակարևորը անհատապաշտության խնդիրն է, ինչպես նաև գերմարդու խնդիրը, որին առնչվում է վեպի գլխավոր հերոս նավապետ Լարսենը:

Գայլ Լարսենը՝ գերմարդ-հերոս

Լոնդոնը մեծ վարպետությամբ օգտագործել է վերում նշված հակադրությունը. գերմարդ-հերոսի կերպարում համակցված են իրարամերժ հատկություններ. «Գայլ Լարսենն իր տարօրինակ տրամադրությունների և արտառոցությունների պատճառով երբեմն ինձ թվում է խելագար կամ առնվազն կիսախելագար: Իսկ ուրիշ առիթներով ես նրան համարում եմ մեծ մարդ, չդրսևորված հանճար» (Լոնդոն, 1965, էջ 240): Նա անսովոր դաժան է, առաջնորդվում է ոչ թե մարդկային բարոյական նորմերին համապատասխան, այլ գազանային բնազդով՝ նեոռոմանտիկ հերոսի ծայրահեղ դրսևորմամբ, և միևնույն ժամանակ, ինտելեկտուալ առումով շատ զարգացած է: Առանձին-առանձին, նրա էության երկու կողմերն էլ գրեթե հասկանալի են, բայց դրանց համադրությունը Հեմֆրի Վան Վեյդենին անիրական է թվում: Առհասարակ, Լարսենը շատ առումներով ներկայացնում է **հակահերոսի** տիպարը. նա չի համապատասխանում գլխավոր հերոսին հատուկ

ավանդական բնութագրական գծերին, և, միևնույն ժամանակ, ամբողջովին բացասական չի կարող համարվել. կերպարը պետք է լինի բավականաչափ ազդեցիկ և համակրելի, որպեսզի գրավի ընթերցողի ուշադրությունը, եթե ոչ՝ հիացմունքը (Gale, 2015, p.3): Հենց սրանով է պայմանավորված այդ հակադրությունը, որը, լայն առումով, բնորոշ է գրականության **նոր հերոսին**:

Լարսենի փիլիսոփայության հիմքում ուժեղագույնի փառաբանումն է. «Ով ուժեղ է, նա իրավունք ունի, ով տկար է՝ անիրավ, ուրիշ ոչինչ» (Լոնդոն, 1965, էջ 244): Նավի վրա նա հաստատում է իր բռնակալական ռեժիմը, քանի որ դրան է «արժանի» Նիցշեի՝ «հասարակ մարդկանցից» բաղկացած հասարակությունը, որը սպառնալիք է Լարսեն-գերմարդու համար: Սակայն կան պահեր, երբ կապիտանի խելահեղ գործողություններն ուղղակի արդարացում չունեն: Երբ անձնակազմի անդամներից Ջեյսոնն ու Լիչը փախչում են «Ուրվականից», Լարսենը ոչ միայն թողնում է , որ նրանք խեղդվեն ալեկոծությունից, այլև հրճվում ու հաճույք է ստանում:

Գայլ Լարսենի կյանքի փիլիսոփայությունը շատ պարզ է. կյանքն անհեթեթ ունայնություն է: Այն մենամարտ է, որում հաղթում է ուժեղագույնը: Լոնդոնի գերմարդը համապատասխանում է Նիցշեի գերմարդու գրեթե բոլոր սկզբունքներին. նա նկարագրվում է որպես «առնական տիպար, որի մարմնի կատարելությունը գրեթե աստվածային էր»: Նա ուժեղ է, բայց ոչ թե շնորհիվ հսկայական ֆիզիկական չափերի. նրանից ճառագում է այն ներքին ուժը, որը սովորաբար վերագրվում է նախնադարյան էակներին՝ վայրի, կատաղի, գազանային, բայց նաև կենսունակ: Եվ այս ամենին հակադրվում է նրա դեմքի արտահայտությունը. «Ես զարմանքով նկատեցի, որ նրա դեմքից բոլորովին բացակայում են չարությունը, մոլությունն ու նենգությունը: Դա միանգամայն անմեղ մարդու դեմք էր» (Լոնդոն, 1965, էջ 244): Իսկ նրա էության խորքում թաքնված է հոգևոր և իմացական ահեղ, վիթխարի ուժ: Տպավորություն է ստեղծվում, որ **Լարսենը կատարյալ է**: Հետևելով Նիցշեի այն գաղափարին, թե ուժեղը պետք է տիրի, թույլը՝ հնազանդվի, և թույլերը տեղ չունեն այն աշխարհում, որտեղ տիրում են ուժեղները՝ նա ձգտում է դառնալ այդ ուժը, որպեսզի իշխի մյուսներին: Իրավունքն ուժի մեջ է, ահա և բոլորը, թույլն է մեղավոր:

Սկզբից մինչև վերջ նա մնում է կատարյալ անհատապաշտ, դաժան ու վայրագ: Այս վտանգավոր ու բռնակալ անձնավորությունը պարտադրում է հարգել իր գերակայությունն ու իրեն ենթարկում «Ուրվական» նավի անձնակազմի բոլոր քսաներկու անդամներին, բայց դրանով չի բավարարվում. նա ստիպում է նրանց առաջին հերթին սարսափել իրենից, իսկ ընդվզողը հատուցում է կյանքով: Վ.Բոգոսլավսկին (1964, c.239) նշում է. «Միակ բանը, որի համար կարելի է մեղադրել հեղինակին, Լարսենի ուժի որոշակի իդեալականացման մեջ է: Գրքում ուժով նրան հավասար մարդ չկա: Նրա ուժն ակնհայտորեն չափազանցված է»: Սակայն ներքուստ, ես-ի ամենախորքում նա անհաստատ է, նրա խոցելի տեղն անսահման միայնությունն է: «Ուրբան միայնակ է այդ մարդը...թվում է , թե նրա մեջ գտնվող ահագին ուժը սպառում է նրան» (Լոնդոն, 1965, էջ 341): Սակայն, եթե Նիցշեի գերմարդու միայնությունը դիտվում է իբրև առավելություն ու ապահովություն, ապա Լարսենի միայնության մասին Հեմֆրի Վան Վեյդենը խոսում է բացասական ենթատեքստով, որի հետ Լարսենն այդքան էլ համամիտ չէ: Ճիշտ է, նա մեկուսացած չէ հասարակությունից, բայց նա մենակ է, քանզի անհատապաշտի բաժինը միայնությունն է: Իսկ «նրա մեջ գտնվող ահագին ուժը» աստիճանաբար սկսում է սպառնալիք դառնալ հասարակության համար:

Այնուամենայնիվ, Լարսենի ազդեցիկ արտաքինը, որն առաջին հայացքից բացահայտում է նույնքան ուժեղ էությունը, իրականում պարզապես սքողում է ներքին թուլությունն ու ճղճիմությունը: Ծայրահեղ անհատապաշտությունը, նիցշեական հայացքները պատնեշ են նրա և մյուս մարդկանց միջև: Լարսենի հսկայական հնարավորությունները ճիշտ չեն օգտագործվում: Նրա փիլիսոփայությունը ստիպում է աշխարհին նայել գայլի աչքերով, ժամանակի ընթացքում նրան ավելի ու ավելի է պատում մելամաղձությունն ու միայնությունը, և ի վերջո, Լոնդոնի գերմարդը , ի տարբերություն Նիցշեի գերմարդու, պարտություն է կրում: Եվ պարտվում է ոչ թե արտաքին ուժերի ազդեցությունից, այլ ներսից: Լարսենը հիվանդանում է, նրա մարմնի մասերն սկսում են աստիճանաբար ընդարմանալ, կորցնում է տեսողությունը, ապա լսողությունը, շարժվելու ունակությունը, և ի վերջո մեռած մարմնում պայքարում է դեռևս գիտակցությունը չկորցրած հոգին, այն հոգին, որի

գոյությանն ինքը չէր հավատում, կամ թերևս ցույց էր տալիս, թե չի հավատում: Այսինքն, եթե Նիցշեն ասում է, որ թուլանալուն պես գերմարդը պետք է ընտրի ազատ մահը, Լոնդոնի հերոսի դեպքում հակառակն է. Լարսենի մեռած մարմնում շարունակում է պայքարել գերմարդու գիտակցությունը չկորցրած միտքն ու հոգին: Այդպիսին է Լոնդոնի նեոռոմանտիկ հերոսը. նրա ապրելու տենչը պատրաստ է հաղթահարել աներևակայելի արգասիքներ, ինչպես «Կյանքի սերը» պատմվածքի մահամերձ հերոսը հաղթանակ տարավ գազանի, բնության և մարդու դեմ անհավասար պայքարում: Բայց երբեմն էլ արտաքին ուժերը կարող են «ծաղրել մարդուն» ու մարել «կյանքը պահպանող կրակը» («Խարույկը»): Լարսենը նույնպես պայքարում է ապրելու համար, բայց, ինչպես Ուոլքատն (1966, p. 255) է գրում, նա «...ոչ թե սոցիալական ուժերի կողմից է ոչնչանում, այլ ինչ–որ բանից, որն իր ներսում է»: Վերջին վայրկյաններին, երբ «կյանքի ծաղկման բարձրակետից վայր գլորվելով՝ Լարսենը ողջ-ողջ թաղվել էր սեփական մարմնի մեջ» (Լոնդոն, 1965, էջ 523), նրա դեմքը խաղաղ արտահայտություն էր ստացել, ինչը վկայում էր, որ ուժն այլևս նրան չէր կաշկանդում. «Նրա հոգին հիմա ազատ է» (Լոնդոն, 1965, էջ 523):

Այժմ էլ շարունակում է հնչել այն կարծիքը, որ Նիցշեի գաղափարները վտանգավոր ազդեցություն են ունեցել 20-րդ դարի մարդկության մտքերի, կողմնորոշման, աշխարհայացքի և աշխարհընկալման վրա, պատճառը, հավանաբար, նրա բարդ ու հակասական ոճի հանգեցրած տարրնթերցումն ու սխալ հասկացվածությունն է, քանի որ գերմարդն առաջին հերթին միտված էր քարոզելու ազատության պայքար և ազատագրում կապանքներից: Նիցշեն անձամբ իմացել է, որ գրել է բարդ, դժվարընկալելի. «Ես գլխի եմ ընկնում, դուք իմ գերմարդուն սատանա՛ եք անվանելու» (Նիցշե, 1990, էջ 117): Իհարկե, որքան հակասական են նիցշեականության հայացքներն ու դրույթները, նույնքան էլ հակասական է Լոնդոնի դիրքորոշումն այս ամենի վերաբերյալ: Դժվար է ասել, Լոնդոնը համաձայն էր գերմարդու տեսակի հետ, թե ոչ, բայց հրատարակումից մեկ տարի անց՝ 1905թ.-ին, նա բարձրաձայնեց իր կարծիքը՝ գերմարդը չի կարող գոյատևել ժամանակակից հասարակության մեջ, նա հակասոցիալական է իր միտումներում և չի համապատասխանում ժամանակի բարդ

հասարակությանը...(Herzberg, 1962, p. 720): Ինչպես Վ.Բոգոսլավսկին (1964, c.239) է փաստում. «...կարող ենք ասել, որ գրողը հասնում է իր հիմնական նպատակին. նա ցույց է տալիս նիցշեականության վնասակարությունը, նրա կործանարար, քայքայիչ էությունը, նրա թշնամությունը Մարդու հանդեպ»:

Անկախ այն ամբողջ բացասականից, որ վերագրվում է Գայլ Լարսենին, նա բավականին գրավիչ ու համակրելի կերպար է, նրա փիլիսոփայական հայացքները կյանքի մասին մեծամասամբ ճիշտ են, և վեպում նրան ուղղված վերջին խոսքերն ամենևին էլ բացասական չեն. «Գնաս բարո՛վ, Լյուցիֆեր, հպա՛րդ հոգի...» (Լոնդոն, 1965, էջ 524):

Եզրակացություն

Այսպիսով, ուսումնասիրելով Ջեք Լոնդոնի գերմարդ-հերոսին ռեալիստական, նատուրալիստական և նոր՝ նեոռոմանտիկական դիտանկյունից, վեր հանելով նրա ընդհանրական առանձնահատկությունները, որոնցով էապես պայմանավորված է հերոսի բացառիկությունը, կարող ենք եզրակացնել, որ վերջինս, թեև միայնակ ու անհատապաշտ, բայց այլևս այն ավանդական ռոմանտիկը չէ, այլ՝ կյանքը վտանգավոր խաղ դարձրած *նեոռոմանտիկ հերոս*, որը կոչված էր փաստելու գերմարդ-տեսակի գոյության անհնարինությունը ժամանակակից հասարակության մեջ:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

REFERENCES

1. Լոնդոն Ջ., «Ծովագայլը» //Երկերի ժողովածու, հատոր 3, թարգմանությունը՝ Հ. Գասպարյանի, Երևան, «Հայաստան» հրատ., 1965: London J. «C'ovagayly'» //Erkeri jhoghovac'ow, hator 3, t'argmanowt'yowny" H. Gasparyani, Er&an, «Hayastan» hrat., 1965,(in Armenian).
2. Նիցշե Ֆ., «Այսպես խոսեց Զրադաշտը», Նորք, 1990: Nicshe F., Ayspes xosec Zradashty', Norq, 1990, (in Armenian).

3. Շոլինյան Մ., «Նիցշեի «Գերմարդո» մեկնաբանության փորձ», Բանբեր Երևանի համալսարանի, 2003: Sholinyan M., Nicshei «Germardow» meknabanowt'yan p'ord', «Banber Erewani hamalsarani», 2003:
4. Gale, C., A Study Guide for Jack London's "The Sea Wolf", Gale, Study Guides, 2015.
5. Letters From Jack London, ed. King Hendricks and Irving Shepard ,NY: nayisey-vress, 1965.
6. M.J.Herzberg & staff The Reader's Encyclopedia of American Literature, Crowell, 1962.
7. R.E. Spiller *Literary History of the United States*, 3rd edition Macmillan 1946.
8. Walcutt Ch. Jack London. Minneapolis: Minneap. Univ. Press, 1966.
9. Богословский В. Н. Джек Лондон. М., 1964. Bogoslovskij V. N. Dzhek London. М., 1964, (in Russian).
10. Стоун И. Моряк в седле. Биография Джека Лондона. М., 1984. Stoun I. Morjak v sedle. Biografija Dzheka Londona. М., 1984, (in Russian).

МАРИАМ АКОПЯН- ПРОБЛЕМА ВЫЖИВАНИЯ СВЕРХЧЕЛОВЕКА В РОМАНЕ ДЖ. ЛОНДОНА "МОРСКОЙ ВОЛК"

Ключевые слова: *сверхчеловек, ницшеанство, неоромантизм, индивидуализм, моральные нормы, антигерой, антисоциальный*

Когда современный человек постепенно приблизится к совершенству, подчинив своей могучей воле путь исторического развития, наступит новая эра сверхчеловека. Такова основная мысль теории Ф. Ницше о сверхчеловеке, которая нашла свой уникальный отклик в романе «Морской волк» Дж. Лондона. Может ли сверхчеловек научно существовать с такими способностями на земле? В этом заключается главный вопрос данной статьи, которую мы попытаемся рассмотреть в контексте сравнений между главным героя романа и «сверхчеловека» Ницше с точки зрения неоромантической литературы.

MARIAM HAKOBYAN -THE SURVIVAL PROBLEM OF "SUPERHERO" IN J. LONDON'S NOVEL "THE SEA-WOLF"

Keywords: *superman, Nietzscheanism, neo-romanticism, individualism, moral norms, antihero, anti-social*

When the modern man gradually approaches perfection, subjecting the path of historical development to his powerful will, a new era of the superman will begin. This is the basis of the "superman theory" of F. Nietzsche, which found its unique response in the novel "The Sea-Wolf" by J.London. Can superman scientifically exist with such powers on earth? This is the main question of the present article, which is examined in the context of the comparison between the protagonist of the novel and the "superman" of Nietzsche from the point of view of neo-romantic literature.

Ներկայացվել է՝ 15.04.2022

Գրախոսվել է՝ 21.04.2022